

Historiek

Staden is als kleine entiteit - en voor zo ver ons bekend - ontstaan rond de jaren 1100 aan de Loobeek (of Luikebeek). Het was een zeer bosrijk gebied en in het leenroerig tijdperk hing het af van de Zale van Ieper en voor een klein gedeelte (richting Stroveldkruis) van het Brugse Vrije. De Heren van Staden bekleedden in de streek een belangrijke functie in het bestuur binnen de Zale van Ieper, en zij hadden als rechter het hoog-, middel- en laagrecht. Ze installeerden in Staden ook een schepenbank.

Het kasteelven kende sinds de middeleeuwen veel hoogtepunten, maar ook perioden van zwaar verval. Het kasteel van Staden werd op 13 juli 1917 door Engels geschut vernietigd. In 1916 werd het kasteel nog gebruikt als opperbevel voor het Duitse leger in Vlaanderen, oa. veldmaarschalk von Hindenburg verbleef er een tijdje. Thans blijft er enkel nog een gedeelte van de wal over en een rustbank gemaakt uit de oude stenen van het kasteel.

Door Staden heen liep de heirbaan Ieper-Brugge, en over de heuvelkam liep een oude heirbaan van Menen naar Oudenburg. Deze wegen hebben waarschijnlijk in de oude tijden de eerste missionarissen, later de forestiers van de graven, en nog later de cultuurbeschaving van de middeleeuwen naar onze streken geleid. In de loop der tijden werd het gebied praktisch geheel ontbost en in landbouwcultuur gebracht. De land- en tuinbouw, samen met para-agrarische bedrijven (olieslagerijen, molens, slachthuis), vormden de hoofdmoot van de economische bedrijvigheid. In de 20-ste eeuw kwamen er allerlei andere activiteiten bij (houtbewerking, metaalnijverheid, constructie, bouwondernemingen, veevoederbedrijven, diepvriesbedrijven, enzovoort).

Rond de Sint-Jansput (gelegen achter het kerkhof) ontstond de eerste nederzetting. Later kwam er een echte parochiekerk, gewijd aan Sint Jan de Doper. In de 16e en 17e eeuw werd deze kerk door geuzen en brand verwoest. Ook in de beide wereldoorlogen werd de kerk zwaar getroffen door bombardementen en brand. Ze werd altijd opnieuw weer heropgetrokken.

De schrijfwijze en betekenis van de naam : 1115 Staten, 1127 Stathan, 1149 Stades, 1185 Staden. Staden betekent wellicht "nederzetting" of "woonplaats".

Oostnieuwkerke heeft in haar bestuurlijk bestaan - zoals alle andere gemeenten - twee goed onderscheiden perioden gekend, namelijk voor en na 1789 (de Franse revolutie). Vanaf de eerste nederzettingen omstreeks 1050 tot aan de Franse revolutie was Oostnieuwkerke in het "Oude regime" over een groot aantal landgoeden of 'heerlijkheden' verdeeld en waarvan de grenzen niet altijd met de parochiegrenzen (of de latere gemeentegrenzen) samenvielen. Zeker was het grondgebied Oostnieuwkerke in de tweede helft van de 18e eeuw nog over een twintigtal heerlijkheden verdeeld. Hoogstens het laatschap van Oostnieuwkerke had er zijn zetel. Alle anderen waren buiten Oostnieuwkerke gevestigd en bezaten op het Oostnieuwkerks grondgebied slechts afhankelijkheden of enclaven, die burgerlijk in alles van hun eigen heerlijkheid afhingen, doch kerkelijk onder de kerk van Oostnieuwkerke stonden.

De heer was erfelijk bezitter van de heerlijkheid; hij bezat, binnen zijn gebied, en veelal over verschillende parochies gespreid, een wetgevende, uitvoerende én rechterlijke macht. In deze periode was de inspraak op politiek vlak voor de Oostnieuwkerkse voorvaders van weinig of geen betekenis. Meer zelfs, er geen gelijkheid voor de inwoners van eenzelfde grondgebied, daar onze voorvaders blootgesteld werden aan de willekeur van hun verschillende heren.

In het nieuwe regime werd spoedig een einde gesteld aan de versnippering van het grondgebied en de gezagsorganen. In 1789 werd de Franse Revolutie ingeluid onder de strijdkreet "vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid". De verovering van onze gewesten door de Franse revolutionairen op de Oostenrijkers werd in 1794 voltrokken. Bij decreet van 1 oktober 1795 (9 vendémiaire an IV) werd België bij Frankrijk samengevoegd. Onmiddellijk werden de oude rechten, instanties en instellingen afgeschaft en werd "de gemeente" Oostnieuwkerke een autonome zelfstandige politieke entiteit, met eigen grenzen en eigen bestuur... tot de fusie kwam op 1 januari 1977.

Schrijfwijze en betekenis van de naam: 1093 Nieuwerkerka 1110 Neuekerca 1114 Noua Ecclesia 1122 Nivvekerke 1244 Nieuwerkerke 1383 Oostniewkerke 1773 Oostniewkercke 1836 Oostniewkerke. Nieuwerkerke duidt op het ontstaan uit de moederkerk, namelijk Roeselare. Het partikel "Oost" is er bij gevoegd om onderscheid te maken met Nieuwerkerke (bij Kemmel).

Westrozebeke bleek reeds een parochie in 950 volgens de overlevering. In 1066 werd de nederzetting reeds vermeld als Rosebeca (Rozebeke). In november 1382 werden de Vlaamse strijdkrachten van Filip van Artevelde te Westrozebeke verpletterd door een leger onder bevel van Filip de Stoute. Volgens de kroniekschrijvers waren de Vlamingen 50.000 manschappen sterk en lieten ze op het slagveld niet minder dan 20.000 doden achter. Deze slag betekende het einde van de macht van de gemeenten en het begin van het Bourgondische tijdperk.

Evenals een groot deel van Staden, was Westrozebeke afhankelijk van de Heren van Staden.

De kerk van Westrozebeke werd in de 13e en 14e eeuw in gotisch stijl verbouwd en vergroot. Sinds de slag van Westrozebeke wordt in de kerk, gewijd aan Sint Bavo, Onze Lieve Vrouw van Westrozebeke bijzonder vereerd. Door het omspannen van het dorp met een rode draad, spaardde OL-Vrouw de mensen van Westrozebeke van een afslachting door de franse troepen. Na een algehele herstelling in 1740 werd de kerk volgens renaissancestijl omgebouwd. De kerk werd echter volledig vernield (net als de rest van het dorp) door de oorlog 1914-1918. Van dit oorlogsverleden getuigt nog het monument voor Luitenant Juul De Winde, die sneuvelde bij de bevrijding van Westrozebeke.

Schrijfwijze en betekenis van de naam: 1066 Rosebeca 1187 Rosbeka 1200 Rousebeke 1290 Rosebeke 1652 West-Rousebeque 1818 West-Roosebeke 1828 Westrozebeke 1877 Westroosebeke 1915 Westrozebeke. Rozebeke betekent beek met riet. Het partikel "West" is er bij gevoegd om onderscheid te maken met Oostrozebeke.

Wens je meer info ?

bibliotheek

In de bibliotheek kan je diverse zaken over de geschiedenis van Staden napluizen.

heemkring

voorzitter: Nadine Demeulenaere - Statiestraat 18 - Staden - tel. 051 701 729

secretaris: Bernard Crombez - Steenstraat 57 - Kortemark - tel. 051 568 389

daguitstap "Een dagje Staden"

Deze uitstap laat u op een andere manier kennis maken met Staden, Oostnieuwkerke en Westrozebeke met o.a.:

Guido Gezelles Kerkhofblommen en Staden

Restanten kasteel van de Heren van Staden en Westrozebeke

De Slag van Westrozebeke en de Mariaverering

Metseltekens op de Kerk van Oostnieuwkerke

Spionage tijdens Wereldoorlog I

Brochure: in de bib te Staden

Reisleider: Gilbert Coghe – tel. 051 210 581 of gilbertcoghe@hotmail.com¹

Links

Toerisme Westhoek

<http://www.toerismewesthoek.be>

1. <mailto:gilbertcoghe@hotmail.com>